

POLISTRATO
*Sul Disprezzo Irrazionale delle
Opinioni Popolari*

Edizione, traduzione e commento
a cura di Giovanni Indelli, Biblio-
polis, Nàpols 1978

El volum segon de la col·lecció «La scuola di Epicuro» és el tractat *Περὶ ἀλόγου καταφρονήσεως* de Polístrat, tercer escolarca del Jardí. Aquesta obra polemitzarà contra aquells que tot menyspreant les creences de la majoria — *οἱ πολλοί* —, mantenen opinions encara menys acceptables perquè no estan fonamentades en el *Logos*. Els oponents de Polístrat neguen l'existència de conceptes ètics adduint la manca d'uniformitat en les idees morals dels homes com a prova de llur origen convencional (*νόμος*) i no natural (*φύσις*). L'epicuri respon basant-se en la doctrina aristotèlica, afirmant que els conceptes morals, encara que formen part dels «relatius» i no dels «absoluts», existeixen igualment.

Els escrits de Polístrat constitueixen un testimoni de les teories epicúries en els primers temps després de la mort del Mestre, i per tant reflecteixen fidelment el seu pensament. L'interès d'aquesta obra concreta prové del fet que en el debat d'origen sofístic entre *φύσις* i *νόμος*, que en les escoles filosòfiques del s. IV pren el significat d'oposició entre veritable i fals, coneixem la posició d'Epicur pel que fa a la teoria de l'origen del llenguatge i a l'origen del dret, però no posseïem cap referència de les seves opinions sobre la formació dels conceptes del bé i del mal.

L'exposició de Polístrat sobre aquesta problemàtica adopta la forma polèmica tan pròpia de les escoles del s. III, en aquest cas encarada alhora amb adversaris diferents. Giovanni Indelli dedica a escatir aquest problema de la identitat dels adversaris de Polístrat una llarga part de la seva documentada Introducció, discutint la posició de Philippon que els havia classificat com a cínics, i la de Wilke que els considerava deixebles de l'escèptic Pirró. L'opinió d'Indelli és que Polístrat ataca en alguns passatges els cínics i els escèptics alhora, car ambdues escoles coincidien en posicions semblants d'antidogmatisme i de menyspreu de les opinions més comunes. En altres passatges Indelli creu identificar com a adversaris de Polístrat els estoics, i àdhuc algun filòsof de l'escola de Mègara, potser Estilpó.

Indelli ha treballat els Papirus 335/1150 que contenen el tractat *De contemptu*, amb tota la cura i el mètode que exigeixen les especials característiques de la col·lecció herculanesa, aconseguint oferir-nos una edició que tant pel seu exhaustiu aparat crític com per la quantitat de noves lectures i de conjectures que ens aporta, constitueix un pas definitiu en la difusió i coneixement d'aquesta obra de Polístrat.

La traducció és sempre correcta, encara que no aconsegueix deslliurar-se d'una certa prolixitat i enfarfegament deguts en primer lloc a l'estil del propi Polístrat, i segonament a l'intent del traductor de suplir i d'interpretar les llacunes del text grec per tal de reconstruir-ne el fil discursiu. Un comentari capítol per capítol justifica i precisa les accepcions escollides pel tra-

ductor. L'obra es clou amb un apèndix que recull els fragments papiracis considerats insignificants i un *Index Verborum*.

Montserrat Jufresa

DUBRAVKO SKILJAN

Carmina Catulli. Katul pjesme,
Priredio i preveo

Zagreb, SNL, 1979. Biblioteka Latina et Graeca. Knjiga I.

S'inicia amb aquesta traducció de D. Skiljan una nova sèrie de traduccions de clàssics al croata amb introducció i text original, lligada a *Latina et Graeca*, revista jove, però d'una continuïtat envejable. L'autor d'aquest primer volum dedicat a Catul és professor de la Universitat de Zagreb i un dels editors de la col·lecció, el qual aconsegueix ací una versió molt cenyida al text llatí tot mantenint fins al límit del possible l'estructura, el ritme i la distribució del text original. La introducció recull les dades indispensables sobre la biografia de Catul i incideix a continuació sobre l'obra i la seva intenció literària, amb unes breus notes sobre la llengua del poeta i uns esquemes sobre el seu metre. Una breu descripció de les fonts manuscrites més importants per al text, tot precisant la dependència del seu propi text de O. Weinreich (Munich 1974), W. Eisenhut (Munich 1968) i G. Lafaye (Paris 1932). Planteja a continuació la trajectòria de les traduccions croates de Catul i precisa el que serà el seu esforç acurat de tra-

ducció amb les característiques que més amunt hem indicat.

Tanca el llibre un elenc de les lliçons i suplementes que són disputats entre els editors, amb la qual cosa precisa la seva posició de front el text de Catul, bé que amb una certa gosadia en l'acceptació d'algunes variants i suplementes. Segueix una llista de noms històrics, geogràfics i mitològics, amb una breu definició. Cal, per últim, fer menció de la breu bibliografia que clou el llibre voluntàriament reduïda, la qual potser s'hauria d'allargar amb alguns títols més recents.

Hem de felicitar-nos de l'aparició d'aquesta nova i jovenívola sèrie fins i tot a la seva presentació editorial i fem vots per a una continuïtat en la qualitat, honestedat i rigor inicials.

M. Mayer

MARIO CANTILENA

«Enjambement e poesia esametrica orale. Una verifica»

Quaderni del Giornale Filologico Ferrarese, 1., Ferrara, 1980.

Partiendo de la consideración de que la tendencia general del verso a coincidir con una más o menos unidad sintáctica es un hecho común a las lenguas literarias de muchas culturas, particularmente de las antiguas; y que, por tanto, el encabalgamiento (*l'enjambement*) debe explicarse siempre como un fenómeno particular que depende de factores diversos: tipo de versificación, longitud del verso, género literario, contexto, etc., el